

va sortir del safareig a escometre'l: el va engrapar pel corretjam que li creuava l'esquena tan fortament que el va fer giravoltar com un ninot: ja el va tenir de cara. Molt ben educada, la Carmeta va emprar el castellà que sabia, que era molt poc, per dir-li:

—“¡Oye tú, poca suelta! ¿Por qué tienes que estobar a los po-

bres soldados, eh? ¿Que te pienes que eres un valiente o qué? ¿Porque llevas una mierda de galones?...”

Les sacsejades de la Carmeta van acabar tirant per terra corretjam i pistola, i en ajupir-se per collir-ho, la Carmeta les hi va mesurar amb el picador, fins que el “sargento”, escapant del furor de la Carmeta, va córrer fins a la

caserna de la guàrdia civil a donar-ne part. Unes quantes hores més tard, els mossos d'esquadra de Torelló la van acompanyar a l'Ajuntament. Ella satisfeta, perquè s'havia pogut esbravar.

Miquel Adillón

LES COMARQUES, ASSIGNATURA PENDENT

La qüestió comarcal és un dels eixos històrics del catalanisme. La reivindicació del reconeixement de la comarca com a unitat territorial bàsica ha rebut sempre les més àmplies coincidències entre les forces polítiques catalanes. Amb tot, el seu reiterat ajornament n'ha fet ja una fonamental assignatura pendent de l'autonomia. A cinc anys del restabliment provisional de la Generalitat i a més de tres d'haver entrat en funcionament l'Estatut de 1979, cal parlar d'una certa frustració comarcal i d'un grau no gens menyspreable de confusió.

D'un temps ençà, ens hem acostumat a tractar la realitat de Catalunya prenent com a referència la divisió territorial de 1936, malgrat que les seves nou vegueries o regions i les seves trenta-vuit comarques no tinguin cap mena de virtualitat jurídica ni política. La via oficial es continua regint pel patró centralista de les províncies. “Catalunya en xifres/2”, per exemple, publicació recent del Consorci d'Informació i de Documentació de Catalunya, no dóna cap de les seves dades estadístiques a nivell de comarques. La sorpresa, desagradable sens dubte, d'aquesta insuficiència ha d'anar seguida obligadament de la seva acceptació per l'explicació lògica de la manca d'informació bàsica adequada.

De sempre, la formulació del gran tema comarcal ha sofert el vici d'origen de l'absència d'un mapa comarcal històric. La comarca, com a marc de referència territorial de la vida interior del microcosmos català, és un concepte relativament modern, desprovist de la necessària precisió geogràfica, però carregat de significació per a la consciència col·lectiva. Per aquesta raó, la ponència nomenada per la

Generalitat republicana, sota la presència efectiva de Pau Vila, va optar per dir del seu treball divisió territorial i no pas divisió comarcal.

L'encàrrec d'ara fa mig segle a l'equip interdisciplinari encapçalat pel pare de la moderna geografia catalana, consistia a establir una divisió territorial operativa per al govern i l'administració interiors de Catalunya, prenent com a base la tradicional estructura comarcal del país. Algunes comarques històriques varen quedar integrades en altres de més grans —Banyoles en el Gironès, Lluçanès a Osona, Segarra amb porcions a Anoia i Conca de Barberà i Moianès repartit entre Bages, Osona i Vallès Occidental—, mentre que altres foren subdividides, com els dos Vallès —Occidental i Oriental—, els dos Empordà —Alt i Baix—, els dos Pallars —Jussà i Sobirà—, els tres Camp —Tarragonès, Alt Camp i Baix Camp— i els tres Penedès —Alt, Baix i Garraf—, per citar els casos més evidents i significatius.

L'irredentisme comarcal que s'ha anat manifestant arreu no té, per tant, una base sòlida des del punt de vista polític-administratiu, bé que sigui perfectament comprensible des del de la identitat històrica. La tradicional identificació de la reivindicació comarcal amb la de l'autonomia catalana i l'absència d'un mapa bàsic i precís de les comarques històriques i els seus límits, fan que tot planejament de futur, com ja va passar fa mig segle, rellisqui sobre el terreny bellugadís dels sentiments de grups petits i localitzats, però comprensibles i legítims, d'insatisfacció col·lectiva.

Les profundes transformacions socio-econòmiques i demogràfiques dels darrers temps han accentuat el

sentiment comarcalista, en especial a les comarques en regressió absoluta o relativa, alhora que desdibuixaven les línies de demarcació —concepte que Pau Vila i els seus companys quasi preferien al de la comarca per a divisió de 1936— en les àrees de gran desenvolupament. La reserva que fins ara ha imperat sobre els possibles criteris per a una revisió del tema, tant a l'administració autonòmica com als partits polítics, contrasta en canvi amb l'actiu debat públic mantingut per especialistes diversos en els darrers anys seixanta i els primers setanta.

Es ben cert que aquests darrers temps hi ha hagut algunes aportacions especialitzades i valuoses per a la formulació de criteris per a una nova divisió comarcal, sobre la base rica i indiscutible de la ponència republicana. Malgrat tot, hi ha hagut una llarga pausa, a l'espera, potser, que les institucions d'autogovern prenguessin la tan desitjada iniciativa. El Parlament de Catalunya va fixar a l'inici de la seva legislatura la divisió territorial com una de les lleis bàsiques. Fins fa molt pocs dies no hi ha hagut per part del Consell Executiu, a punt d'iniciar el seu darrer any de mandat, la tramesa a la cambra legislativa catalana d'un projecte de comarcalització.

Al marge del joc polític concret entre els partits que aquest projecte pugui suscitar —les eleccions municipals, a més a més, són a la cantonada—, des d'una perspectiva més general hi ha una parell d'aspectes a subratllar amb sorpresa. Primer, que el projecte d'Organització Comarcal de Catalunya es separa de la necessària revisió de la divisió administrativa provincial vigent. La comarca, així, es planteja únicament com un organisme supramunicipi-

preveu el restabliment de la divisió de 1936, amb les seves trenta-vuit comarques, sense cap revisió prèvia.

Sense entrar a considerar l'anàlisi detallada del projecte, dona la impressió, amb tot, que el govern autònom català no ha fet altra cosa que fugir del problema per la tangent. Tot i acceptar que la consagració per la Constitució de la pervivència de la província és un

factor que condiciona seriosament la nova divisió territorial i que l'arribada dels socialistes al poder central és, encara, un motiu de retard, aquesta pressa repentina per una solució parcial no té gaire sentit. Menys encara, si no hi ha hagut ni tan sols l'encàrrec d'un nou dictamen als especialistes sobre la realitat present de les comarques.

Jaume Guàrdia

Periodista i escriptor. Estudiós de la premsa. Autor, entre altres obres, de "La nova premsa catalana" (1976), "La premsa a les comarques gironines" (1977) i "La premsa comarcal" (1983, en procés de publicació).

Article cedit pel Servei Tècnic d'Ajut a la Premsa comarcal.

CANT A LA VIDA

Si un dia, en plena primavera, de bon matí, ens endinsem per camps i boscos enllà, ben aviat ens toparem i estarem voltats de frescos planells tupits amb les més variades i flairoses flors boscanes, xopes de fresca rosada; mentre l'oreig de l'albada remou suau-ment el tendre fullam tot just esclatat de les ufanoses arbredes. Tantost arribarà a les nostres oïdes el xerroteig de la mallerenga, que amb el seu llenguatge delicat, busca parella. També sentirem el melodiós rossinyol, mentre la femella passa les hores covant al niu, esperant, afanosa, la seva novella fillada: ell amb les seves harmonioses refilades li fa dolça companyia.

Més enllà, la merla, amb la becada a la boca, amb gran delit, per alimentar la seva niuada. Caminant bosc endins, ens podem trobar amb una parella de tórtors, símbol de l'amor, que lluiten desesperadament contra l'esperver que vol apoderar-se dels seus tendres fillots per tal d'alimentar la seva prole que, famolenca, l'espera en un replà de la cinglera. Si no tenim pressa i ens endinsem més, no seria pas estrany de topar-nos amb una plomada de gallina que alguna astuta guineu —havent exposat la seva pròpia vida en acostar-se a una masia— ha plomat per alimentar i fer bon profit a la seva llodrigada, d'ulls llambregants, arrupida al cau, entaforat entre les esquerdes del roquissar.

Com podeu comprovar, fins al més feréstec dels afraus hi respirarem un cant a la vida. La natura tota exulta de vida: les flors, els arbres, els ocells, els animals que habiten als boscos —soleis o obacs—, les fonts, els rierols que s'es-corren amb suau i melodiós remoreig, tot és un cant amorós a la vida.

Davant aquest cant a la vida, hom es pregunta per què l'home dotat d'intel·ligència, s'afanya a fer la guerra? Per què tortura i assassina? Per què mata el més sublim dels innocents,

l'infant, sovint tot just engendrat per ell?

L'esperver mata per alimentar la seva descendència, mes l'home mata per alimentar el seu egoisme i eliminar la seva descendència.

Però alcem els cors, esguardem la natura, les flors, els ocells, el rierol i les mil meravelles. Cantem la vida, exultem la vida i respectem-la. Llitem a favor de la vida que és el valor més gran que s'ha creat.

Jordi Sanglas

